

Міністерство освіти і науки України
Полтавський інститут економіки і права
вищого навчального закладу
„Відкритий міжнародний університет розвитку людини „Україна”
Кіровоградська філія
Відкритого міжнародного університету розвитку людини „Україна”
Кременчуцька філія
Відкритого міжнародного університету розвитку людини „Україна”
Національний авіаційний університет (м. Київ)
Київський державний інститут декоративно-прикладного мистецтва та
дизайну імені М. Бойчука
Центр охорони та досліджень пам'яток археології управління культури
Полтавської обласної державної адміністрації

МАТЕРІАЛИ

**Четвертої Всеукраїнської науково-практичної
конференції**

**«Інноваційні технології у наукових
дослідженнях і навчальному процесі вищого
закладу освіти»**

ТОМ 2

26-27 квітня 2007 року

Полтава 2007

Інститут колективного договору нині зазнає впливу нових суспільних відносин, що не може не позначитися і на правовій формі. Колективний договір не єдиний правовий акт, за допомогою якого здійснюється договірне встановлення умов праці: він входить до системи колективних угод про працю на національному, галузевому, регіональному рівнях. Колективний договір у цій системі посідає найнижчий рівень, що аж ніяк не применшує його нормативно-регулятивного значення, однак вимагає внутрішньої узгодженості у системі цих актів. Крім того, колективний договір виступає одним із засобів (способів) реалізації соціально-партнерських відносин, є результатом такої діяльності, і, відтак, входить до системи цих відносин. Отже, правовий інститут „колективні договори і угоди” займає важливе місце у колективному трудовому праві.

Література

1. Конституція України. – Київ: Юридична література, 1996. – 50 с.
2. Кодекс законів про працю України з постатейними матеріалами \ За редакцією В.М. Вакуленка, О.П. Товстенка. – Київ: Юрінком, 1997. – 1040 с.
3. Науково – практичний коментар до законодавства України про працю За редакцією Б.С. Стичинського, І.В. Зуба, В.Г. Ротаня. – Київ: А.С. К., 2000. – 1068 с.
4. Про колективні договори і угоди: Закон України від 01.07.1993 року ВВРУ, // 1993. - № 36. – С. 361.
5. Про професійні спілки, їхніх права та гарантії діяльності. Закон України від 15.09.1999 року ОВУ, // 1999. - № 38. – Ст. 1889.
6. Проект Трудового кодексу України, внесений народним депутатом України, членом депутатської фракції „Регіони України” В.І. Коновалюком (62 в.о.). // Сайт ЛІГА: Закон // [http // www. Liga. net/](http://www.Liga.net/) тематичні напрямки.
7. Положення про порядок повідомної реєстрації галузевих і регіональних угод, колективних договорів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.1994 р. № 225, // ЗПУ. – 1994. - №8. – Ст. 193.
8. Жернаков В. Соціально-трудові відносини: поняття, суб'єкти, правове регулювання // Право України. – 1999. - № 10. – С. 43.
9. Заржицький О. Соціальне партнерство у соціально-трудових відносинах // Право України. – 2000. - № 11. – С.53 – 55.
10. Киселев И.Я. Зарубежное трудовое право: Учебник для вузов. – М. : Инфра – М – Норма, 1998. – 245 с.
11. Комментарий к законодательству о коллективных договорах и соглашениях. – М.: 1993.
12. Лях Г.И. Участие трудящихся в управлении предприятием // Советское государство и право. – 1982. - № 8. – С.40.
13. Ляшенко Т. Соціальне партнерство: шлях до ринкової держави // Юридичний вісник України. – 1999. - № 18. – (6-12 травня).
14. Новіков В. Зарубіжний досвід соціального партнерства // Україна: аспекти праці. – 1998. - № 1. – С.38.
15. Новіков В. Загальні положення та етапи проведення колективних переговорів // Підприємництво, господарство і право. – 2003. - № 1. – С. 58-61.

Г.В.Лаврик

*кандидат історичних наук, доцент кафедри правознавства
Полтавського університету споживчої кооперації України*

СКЛАДАННЯ ПРИСЯГИ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ: ПУБЛІЧНО-ПРАВОВА ФОРМАЛІЗАЦІЯ

Багатовіковий креативний вплив релігії на суспільне життя виявляється в беззастережному сприйнятті її настанов попри формалізм, спеціальну систему зовнішнього забезпечення додержання визначених зобов'язань (державний примус). У формулі преамбули Конституції України “усвідомлюючи відповідальність перед Богом, власною совістю, попередніми, нинішніми та прийдешніми поколіннями” відображена воля як Верховної Ради України, так і всього Українського народу взяти на себе відповідальність за стан справ у країні, за долю Вітчизни. Відповідальність, про яку

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ „КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СУЧАСНІЙ НАУЦІ ТА ОСВІТІ”

М.В. Ржеко, М.Б. Бігун	Сучасні інформаційні технології дистанційного навчання	3
О.В. Сагайдачна	Обґрунтування стратегічних пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, що витікають з результатів державної програми прогнозування науково-технічного та інноваційного розвитку на 2007-2008 роки	5
О.Ю. Буцька	Застосування комп'ютерних технологій в навчальному процесі	6
І.І. Убийвовк	Захист інформації від несанкціонованого доступу	8

СЕКЦІЯ „МОДЕЛЮВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМИ ЯВИЩАМИ ТА ПРОЦЕСАМИ”

Л.Л. Кушнір, Л.М. Кушнір	Про системний підхід в управлінні процесами регіонального розвитку	10
Л.В. Олексенко	Інновації як фактор підвищення економічного розвитку промислового комплексу	12
О.Б. Хотетовська	Статистика в системі управління соціально-економічним розвитком	12
Т.О. Обревко	Економічні особливості управління виробництвом зернових культур	14
І.О. Корогід	Джерела виникнення невизначеності в логістичній системі фармацевтичних підприємств	14
О.І. Горобець, А.В. Нужний	Просування на ринок туристичних можливостей Полтавщини	15
А.М. Захаренко	Моделювання й управління економічними явищами та процесами, роль реклами на емоційний зв'язок зі споживачем	17
В.В. Солоний	Діагностика ринкової позиції підприємства з урахуванням економічної кон'юнктури	19
В.П. Губачов, О.В. Скрябіна	Фінансова стійкість як аспект фінансового стану суб'єкта господарювання	22
В.П. Губачов, М.Є. Дроб'язко	До історії світових фондових бірж	24
Г.П. Скляр	Інноваційно-інвестиційна сфера капіталу кооперації	28
Л.М. Титаренко, Т.Ю. Лизь	Методологічні основи формування інтелектуальної власності	29
Ю.В. Маркова	Тенденції соціально-економічного розвитку регіонів України	31
В.В. Черкас	Конкурентоспроможність та її значення в управлінні результативністю діяльності підприємства	32
Т.Б. Титаренко	Оптимізація ринкових та державних важелів на ринку освітніх послуг	36
О.В. Туманцова	Перспективи розвитку і реформування податкової системи в Україні	37
О.П. Зоря	Основні тенденції та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі плодовоовочевою продукцією в Україні	40
А.П. Дорошенко	Становлення та розвиток організаційно-правових форм господарювання в Полтавській області	43
О.П. Зоря	Удосконалення процесу ціноутворення на плодовоовочеву продукцію в сучасних умовах	46
Н.А. Макуха	Управління кредитними ризиками як один із факторів успішної банківської діяльності	49

СЕКЦІЯ „УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ”

Г.В. Прищепа	Необхідність та сутність кредитування підприємств	53
О.С. Шевченко	Проблеми розвитку аудиторської діяльності в Україні	55
Л.О. Лагода	АВС-аналіз як один із сучасних методів контролю за готовою	57

	продукцією	
Л.О. Лагода, Т.А. Дуб	Бюджетування руху грошових коштів (за матеріалами Агрофірми „Славія”)	60
СЕКЦІЯ „НАУКОВІ АСПЕКТИ ГАРМОНІЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ”		
В.М. Соловійов	До питання ефективності правового регулювання державного управління України	63
О.Х. Юлдашев	Методологічні засоби забезпечення якості правового регулювання економіки	66
М.І. Сьомич	Колективне регулювання праці у проекті трудового кодексу України	69
Г.В.Лаврик	Складання присяги президента України: публічно-правова формалізація	71
Л.Л.Токарева	Забезпечення трудової дисципліни за законодавством інших країн та впровадження їх позитивного досвіду в національне трудове законодавство	73
О.С. Кальян	Деякі аспекти гармонізації трудових відносин у західноєвропейських країнах та США	83
С.О. Гладкий	Людина, кооперація і влада в Україні: проблема гармонізації відносин у контексті історичного досвіду	85
Н.В. Гудима	Проблеми правової реалізації принципів відкритості і прозорості в державному управлінні України – зарубіжний досвід та вітчизняна практика	87
Ю.В. Данилюк	Поняття суб'єктів конституційних правовідносин	89
О.О. Кульчій	Взаємодія і взаємовплив права і моралі у вітчизняному законодавстві як чинник правової політики сучасної української держави	92
В.О. Каюн	Столипінська аграрна реформа на Полтавщині – державно-правовий аспект	96
О.К. Кіяшко	Проблеми правотворчості в Україні	97
В.Ф. Коваленко	Освіта в інформаційному суспільстві	100
М.В. Уманець	Правовий нігілізм: джерела і шляхи подолання	104
В.Л. Мосієнко	Правові аспекти гармонізації конституційного процесу України відповідно до європейського рівня	104
В.С. Яковенко	Погляди сучасних дослідників держави і права на проблему правової держави	107
Ю.С. Шаповал	Наукові аспекти правового регулювання адміністративної відповідальності за порушення прав громадян на екологічну інформацію	110
Д.В.Потапова	Проблема становлення суб'єктів цивільних правовідносин на сучасному етапі	114
В.М. Молчановська	Колізії в законодавстві, що регулює ліквідаційну процедуру	116

йдеться, зрозуміло, – є відповідальністю морально-політичною, не юридичною (той, хто знехтував нею, може бути судимий лише судом історії [2, с. 7]), але все ж органи державної влади і органи місцевого самоврядування, їх посадові особи, політичні партії та інші громадські об'єднання, всі громадяни України постійно прагнуть втілювати це положення преамбули у власній практичній діяльності.

Запозичення та активне використання багато чого з того, що надійно апробовано в священних ритуалах (присяга, урочистості, зовнішня символіка, витончена послідовність операцій тощо) в даному випадку є абсолютно закономірним. Серед учених, котрі гранично глибоко досліджували біблійні правові реалії, “присяга на Біблії” цілком справедливо вважається “винятково моральним, а не юридичним обов'язком”. Помічено, що “в жодній конституції Святе Письмо не зафіксоване як необхідний, юридично закріплений атрибут зазначеної церемонії, традиція ж закріпилася і, як виявляється, не викликає особливої стурбованості” [3, с. 390-391].

Останнє твердження являє собою гранично сухе інформування про збереження і підтримання традиції принесення (складання) присяги президента на Біблії. Що ж до самого факту належності президента до тієї чи іншої конфесії, – який може не братися до уваги прихильниками свободи совісті, – то в основі ставлення до нього лежить однозначне сприйняття Бога як “Універсума всіх конфесій і віросповідань” [3, с. 381].

З визнанням свободи совісті невід'ємним правом людини, відокремленням релігійних організацій від держави тісно пов'язані спроби надати “резонні альтернативи”, які не обтяжували б ні тих, у кого свідомі вірування, ані широкий загал [5, с.55]. Можна вже констатувати існування пропозицій, відповідно до яких національним законодавством має бути дозволено кожній особі – з огляду на її релігійні чи інші переконання – замінити окремі юридичні обов'язки на інші або й узагалі їх не виконувати [4, с.24-25]. Юридичним обов'язком, виконання якого може суперечити релігійним чи іншим переконанням особи, вважається і складання присяги у визначених законодавством випадках.

Конституція України містить текст присяги Президента України (ст.104) [1, с.63-64], підтверджуючи її суттєве моральне звучання, належну нормативність та вищу юридичну силу. Однак деталізація порядку складання присяги Президента України виявляє конституційний звичай, що склався після проголошення державної незалежності. Президенти України (уже тричі) складали присягу на вірність Українському народові не тільки на тексті чинної Конституції України, Акті проголошення незалежності України, а й Пересопницькому Євангелії. Як зазначають сучасні дослідники, цю звичаєву норму доцільно було б закріпити у Конституції України, але з одночасним гарантуванням главі держави права на альтернативну форму складання присяги відповідно до його релігійних чи інших переконань.

Окрім Президента України, в нашій державі присягу складають й інші посадові особи перед вступом їх на посаду чи початком заняття певною діяльністю, як-то народні депутати (ст.79 Конституції України) [1, с.38-39]. Але їхні присяги не є “релігійними”. Релігійна присяга, на думку вчених, – це урочиста заява, яка підкріплюється покладанням руки на священну книгу, цілуванням певних атрибутів культу і (або) зміст котрої має релігійний характер. Однак навіть складання нерелігійної присяги іноді може суперечити релігійним переконанням людини. Тому в законодавстві України доцільно передбачити загальне положення про те, що при складанні присяги (як релігійного, так і нерелігійного характеру) повинні враховуватися релігійні чи інші переконання відповідного суб'єкта [6, с.53]. Наведені пропозиції, які виражають суттєвий спектр суспільної думки, поки що не набули законодавчого унормування, тенденції ж, разом з тим, досить красномовні.

Література

1. Конституція України. – К.: ТОВ “Видавництво “Юридична думка”, 2006. – 120 с.
2. Конституція України: Науково-практичний коментар / В.Б. Авер'янов, О.В. Батанов, Ю.В. Баулін та ін.; Ред. кол. В.Я. Тацій, Ю.П. Битяк, Ю.М. Грошевой та ін. – Харків: Видавництво “Право”; К.: Концерн “Видавничий Дім “Ін Юре”, 2003. – 808 с.
3. Папаян Р.А. Християнские корни современного права. – М.: Норма, 2002. – 416 с.

4. Рабінович П., Ярмол Л. Можливості вдосконалення законодавчого забезпечення права людини на свободу віросповідання в Україні // Вісник Академії правових наук України. – 2004. – № 1(36). – С.16-27.
5. Свобода релігії та віросповідання в Україні в контексті дотримання міжнародних стандартів з прав людини та основних свобод. – Харків: Фоліо, 2005. – 92 с.
6. Ярмол Л. Юридичне забезпечення в Україні права людини на віросповідання: загальнотеоретичні підстави удосконалення // Юридична Україна. – 2003. – № 6. – С.48-54.

Л.Л.Токарева

декан юридичного факультету

Полтавського інституту економіки і права ВНЗ ВМУРЛ „Україна”

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРУДОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ ІНШИХ КРАЇН ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ЇХ ПОЗИТИВНОГО ДОСВІДУ В НАЦІОНАЛЬНЕ ТРУДОВЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Для того, щоб покращити чинне трудове законодавство щодо забезпечення трудової дисципліни і сформулювати певні пропозиції, пропонуємо розглянути зарубіжний досвід та проект Трудового кодексу України (далі ТК) [6].

Зараз на Заході відбувається серйозна трансформація правового регулювання трудового розпорядку на виробництві. Змінюються принципові підходи до цього питання. Сьогодні внутрішній розпорядок на виробництві не зводиться тільки до заходів із підтримання трудової дисципліни. По суті, як зазначає відомий фахівець у галузі трудового права І.Я. Кисельов, формується новий інститут трудового права, який можна назвати „забезпечення трудового розпорядку на виробництві” і який включає в себе: регулювання дисципліни праці і забезпечення комфортної психологічної обстановки на виробництві [11, С.101].

Регулювання дисципліни праці. У країнах Заходу дисципліна праці ніколи не розглядалася як окремий самостійний інститут трудового права. Питання підтримання трудової дисципліни, порядку на виробництві розглядаються традиційно з трудовим договором, з правами та обов'язками сторін трудових правовідносин. Дисципліна праці, відтак, трактується як проблема радше приватного, аніж публічного права.

У більшості країн джерелом правового регулювання трудової дисципліни є правила внутрішнього трудового розпорядку та колективні договори, і тільки у виключних випадках (наприклад, у Франції) питання трудової дисципліни частково регулюються в законодавстві.

Важливим питанням є визначення того, чи необхідна чітка і вичерпна фіксація в нормативних актах усіх видів правопорушень, що підлягають покаранню, іншими словами, чи застосовується в трудовому праві відомий принцип кримінального права „немає покарань, якщо вони прямо не передбачені в законі” [11, С.102].

Вирішення цього питання в різних країнах різне. Розрізняють три групи країн.

1. У Бельгії та Японії діє правило, згідно з яким усі види дисциплінарних правопорушень повинні бути зафіксовані в нормативних правових актах.

2. У Великобританії, ФРН, Австрії, Швейцарії хоча і вимагається, щоб види дисциплінарних правопорушень були якомога повніше визначені, вважається, що вичерпне визначення і фіксування дисциплінарних проступків неможливе, а тому як виключення підприємець має право притягувати до відповідальності за проступки, які не визначені в нормативних актах.

3. Нарешті, у США, Канаді, Франції, Австралії, Новій Зеландії дисциплінарна відповідальність дозволяється і за проступки, які не зафіксовані в нормативних актах, оскільки в цих країнах переважає думка, що неможливо дати вичерпний перелік дисциплінарних правопорушень, тому що такі порушення мають на практиці численні форми і прояви [11, С.102].

Для України вважаємо слушними дві останні позиції.

Відносно характеру дисциплінарного проступку, що підлягає стягненню, встановлені наступні правила.